

תלמוד בבלי מסכת סוטה פרק ב - היה מביא [דף יד עמוד א]

/מתני'/. היה מביא את מנחתה בתוך כפיפה מצרית, ונותנה על ידיה כדי ליגעה. כל המנחות תחילתן וסופן בכלי שרת, וזו תחלתה בכפיפה מצרית וסופה בכלי שרת. כל המנחות טעונות שמן ולבונה, וזו אינה טעונה לא שמן ולא לבונה. כל המנחות באות מן החטין, וזו באה מן השעורין. מנחת העומר אף על פי שבאה מן השעורין. היא היתה באה גרש, וזו באה קמח. ר"ג אומר: כשם שמעשיה מעשה בהמה, כך קרבנה מאכל בהמה.

גמ'. תניא, אבא חנין אומר משום רבי אליעזר: (וכל כך למה?) כדי ליגעה, כדי שתחזור בה, אם ככה חסה תורה על עוברי רצונו, קל וחומר על עושי רצונו. וממאי משום דחסה הוא? דילמא כי היכי דלא תימחק מגילה! קסבר: [דף יד עמוד ב] משקה ואח"כ מקריב את מנחתה, דאי משום מגילה, הא אימחיקא לה.

כל המנחות כו'. ורמינהו: סדר מנחות כיצד? אדם מביא מנחה מתוך ביתו בקלתות של כסף ושל זהב, ונותנה לתוך כלי שרת ומקדשה בכלי שרת, ונותן עליה שמנה ולבונתה ומוליכה אצל כהן, וכהן מוליכה אצל מזבח ומגישה בקרן דרומית מערבית כנגד חודה של קרן ודיו, ומסלק את הלבונה לצד אחד וקומץ ממקום שנתרבה שמנה, ונותנו לתוך כלי שרת ומקדשו בכלי שרת, ומלקט את לבונתה ונותנה על גביו (ומעלה אותו לגבי מזבח), ומעלהו ומקטירו בכלי שרת, ומולחו ונותנו על גבי האישים, קרב הקומץ - שיריה נאכלין, ורשאין הכהנים ליתן לתוכה יין ושמן ודבש, ואין אסורין אלא מלחמץ; קתני מיהא:

בקלתות של כסף ובקלתות של זהב! אמר רב פפא, אימא:
בכלים הראויין לכלי שרת. מכלל דכפיפה מצרית לא חזיא,
כמאן? דלא כרבי יוסי ברבי יהודה! דתניא: כלי שרת שעשאן של
עץ - רבי פוסל, ור' יוסי בר' יהודה מכשיר! אפי' תימא רבי יוסי
ברבי יהודה, אימר דא"ר יוסי בר' יהודה - בחשובין, בפחותין מי
אמר? לית ליה לר' יוסי בר יהודה הקריבהו נא לפחתך?

ונותנה לכלי שרת ומקדשה בכלי שרת. שמעת מינה: כלי שרת
אין מקדשין אלא מדעת! אימא: נותנה בכלי שרת לקדשה בכלי
שרת.

ונותן עליה שמנה ולבונתה. שנאמר: ויצק עליה שמן ונתן עליה
לבונה.

ומוליכה אצל כהן. דכתיב: והביאה אל בני אהרן וגו'.

וכהן מוליכה אצל מזבח. דכתיב: והגישה אצל המזבח!

מגישה בקרן דרומית מערבית כנגד חודה של קרן ודיו. מנלן?
דכתיב: וזאת תורת המנחה הקרב אותה בני אהרן לפני ה' אל
פני המזבח, ותניא: לפני ה' - יכול במערב? ת"ל: אל פני המזבח,
אי אל פני המזבח יכול בדרום? ת"ל: לפני ה', הא כיצד? מגישה
בקרן דרומית מערבית כנגד חודה של קרן ודיו; רבי אלעזר
אומר: יכול יגישנה במערבה של קרן או לדרומה של קרן?
אמרת: כל מקום שאתה מוצא שני מקראות, אחד מקיים עצמו
ומקיים דברי חבירו, ואחד מקיים עצמו ומבטל דברי חבירו,

מניחין את שמקיים עצמו ומבטל חבירו ותופסין את שמקיים עצמו ומקיים חבירו, כשאתה אומר לפני ה' במערב - ביטלתה אל פני המזבח בדרום, וכשאתה אומר אל פני המזבח בדרום - קיימתה לפני ה' במערב, הא כיצד? מגישה לדרומה של קרן. והיכן קיימתה? אמר רב אשי, קסבר האי תנא: כוליה מזבח בצפון קאי. מאי ודיו? א"ר אשי: איצטריך, ס"ד אמינא תיבעי הגשת מנחה גופה, קמשמע לן. ואימא הכי נמי! אמר קרא: והקריבה אל הכהן וגו' והגישה אל המזבח, מה הקרבה אצל כהן בכלי, אף הגשה אצל מזבח בכלי.

ומסלק את לבונתה לצד אחד. כי היכי דלא תקמוץ בהדי מנחה, כדתנן: קמץ, ועלה בידו צרור או גרגר מלח או קורט לבונה - פסול.

וקומץ ממקום שנתרבה שמנה. מנלן? דכתיב: מסלתה ומשמנה... מגרשה ומשמנה.

ונותנו לתוך כלי שרת ומקדשו בכלי שרת. למה לי? הא קדשה חדא זימנא! מידי דהוה אדם, דם אף על גב דקדישתיה סכין בצואר בהמה, הדר מקדיש ליה בכלי שרת, הכא נמי לא שנא.

ומלקט את לבונתה ונותנה על גביו. דכתיב: ואת כל הלבונה אשר על המנחה.

ומעלהו [דף טו עמוד א] ומקטירו בכלי שרת. בכלי שרת מקטיר ליה? אלא אימא: מעלהו בכלי שרת להקטירו.

ומולחו ונותנו על גבי האישים. דכתיב: וכל קרבן מנחתך במלח תמלח וגו'.

קרב הקומץ - שיריה נאכלין. מנלן? דכתיב: והקטיר הכהן את אזכרתה וגו', וכתוב: והנותרת מן המנחה לאהרן ולבניו. קרב הקומץ, למר כדאית ליה ולמר כדאית ליה, דאיתמר: הקומץ מאימתי מתיר שיריים באכילה? רבי חנינא אמר: משתשלוט בו האור, רבי יוחנן אמר: משתיצת האור ברובו.

ורשאין הכהנים ליתן לתוכו יין ושמן דבש. מאי טעמא? אמר קרא: למשחה - לגדולה, כדרך שהמלכים אוכלין.

ואין אסורין אלא מלחמץ. דכתיב: לא תאפה חמץ חלקם, א"ר שמעון בן לקיש: אפילו חלקם לא תאפה חמץ.

כל המנחות כו'. וכל המנחות טעונות שמן ולבונה? והאיכא מנחת חוטא, דרחמנא אמר: לא ישים עליה שמן ולא יתן עליה לבונה! הכי קאמר: כל המנחות טעונות שמן ולבונה ובאות מן החיטין ובאות סלת, מנחת חוטא אף על פי שאינה טעונה שמן ולבונה - באה מן החטין ובאה סלת; מנחת העומר אף על פי שהיא באה מן השעורין - טעונה שמן ולבונה ובאה גרש, וזו אינה טעונה לא שמן ולא לבונה ובאה מן השעורין ובאה קמח. תניא, אמר ר"ש: בדין הוא שתהא מנחת חוטא טעונה שמן ולבונה, שלא יהא חוטא נשכר, ומפני מה אינה טעונה? שלא יהא קרבנו מהודר; ובדין הוא שתהא חטאת חלב טעונה נסכים,

שלא יהא חוטא נשכר, ומפני מה אינה טעונה? שלא יהא קרבנו מהודר; אבל חטאתו של מצורע ואשמו טעונין נסכים, לפי שאין באין על חטא. איני? והאמר רבי שמואל בר נחמני אמר רבי יונתן: על שבעה דברים נגעים באין וכו'! התם מנגעיה הוא דאיכפר ליה, כי מייתי קרבן - לאשתרויי בקדשים הוא דקא מייתי. אלא מעתה, חטאת נזיר תהא טעונה נסכים, לפי שאינה באה על חטא! סבר לה כרבי אלעזר הקפר, דאמר: נזיר נמי חוטא הוא.

רבן גמליאל אומר: כשם כו'. תניא, אמר להן רבן גמליאל לחכמים: סופרים, הניחו לי ואדרשנה כמין חומר, [דף טו עמוד ב] דשמעיה לר' מאיר דקאמר: היא האכילתו מעדני עולם לפיכך קרבנה מאכל בהמה, א"ל: התינח עשירה, עניה מאי איכא למימר? אלא, כשם שמעשיה מעשה בהמה, כך קרבנה מאכל בהמה.

מתני'. היה מביא פילי של חרס, ונותן לתוכה חצי לוג מים מן הכיור; ר' יהודה אומר: רביעית, כשם שממעט בכתב כך ממעט במים. נכנס להיכל ופנה לימינו, ומקום היה שם אמה על אמה, וטבלא של שיש וטבעת היתה קבועה בה כשהוא מגביה, ונוטל עפר מתחתיה ונותן כדי שיראה על המים, שנאמר: ומן העפר אשר יהיה בקרקע המשכן יקח הכהן ונתן אל המים.

גמ'. תנא: פילי של חרס חדשה, דברי רבי ישמעאל. מאי טעמא דרבי ישמעאל? גמר כלי כלי ממצורע, מה להלן חרס חדשה, אף כאן חרס חדשה. והתם מנלן? דכתיב: ושחט את הצפור האחת אל כלי חרש על מים חיים, מה מים חיים שלא נעשתה בהן

מלאכה, אף כלי שלא נעשתה בו מלאכה. אי מה להלן מים חיים, אף כאן מים חיים! לרבי ישמעאל הכי נמי, דאמר ר' יוחנן: מי כיוור - רבי ישמעאל אומר: מי מעיין הן, וחכ"א: משאר מימות הן. איכא למיפרך: מה למצורע שכן טעון עץ ארז ואזוב ושני תולעת! אמר רבה, אמר קרא: בכלי חרס, כלי שאמרתי לך כבר. אמר רבא: לא שנו אלא שלא נתאכמו פניו, אבל נתאכמו פניו - פסולין. מאי טעמא? דומיא דמים, מה מים שלא נשתנו, אף כלי שלא נשתנה. בעי רבא: נתאכמו, והחזירן לתוך כבשן האש ונתלבנו, מהו? מי אמרינן כיון דאידחו - אידחו, או דילמא כיון דהדור - הדור? ת"ש, רבי אלעזר אומר: עץ ארז ואזוב ושני תולעת שהפשיל בהן קופתו לאחוריו - פסולין, והא התם הדרי ומפשטי. התם דאיקלוף איקלופי.

נכנס להיכל ופנה לימינו וכו'. מ"ט? דאמר מר: כל פינות שאתה פונה, לא יהו אלא דרך ימין.

מקום היה שם אמה כו'. תנו רבנן: ומן העפר אשר יהיה - יכול יתקן מבחוץ ויכניס? תלמוד לומר: בקרקע המשכן, אי בקרקע המשכן יכול יחפור בקרדומות? תלמוד לומר: אשר יהיה, הא כיצד? יש שם הבא, אין שם תן שם. תניא אידך: ומן העפר אשר יהיה וגו' - מלמד, שהיה מתקן מבחוץ ומכניס בקרקע המשכן; איסי בן יהודה אומר: להביא קרקע [דף טז עמוד א] שילה, נוב וגבעון, ובית עולמים; איסי בן מנחם אומר: אינו צריך, ומה בטומאה קלה לא חלק הכתוב, בטומאת אשת איש חמורה לא כ"ש! א"כ, מה ת"ל בקרקע המשכן? שלא יביא מתוך קופתו. איבעיא להו: אין שם עפר מהו שיתן אפר? אליבא דבית שמאי לא תיבעי לך, דאמרי: לא מצינו אפר שקרוי עפר, כי תיבעי לך - אליבא דבית הלל, דאמרי: מצינו אפר שקרוי עפר, מאי? אף על

גב דאיקרי עפר - הכא בקרקע המשכן כתיב, או דילמא האי בקרקע המשכן - לכדאיסי בן יהודה ולכדאיסי בן מנחם הוא דאתי? ת"ש: דא"ר יוחנן משום ר' ישמעאל, בשלשה מקומות הלכה עוקבת מקרא: התורה אמרה בעפר, והלכה בכל דבר; התורה אמרה בתער, והלכה בכל דבר; התורה אמרה ספר, והלכה בכל דבר; ואם איתא, ליחשוב נמי האי! תנא ושייר. ומאי שייר דהאי שייר? שייר מצורע; דתניא: והיה ביום השביעי יגלח את כל שערו - כלל, את ראשו ואת זקנו ואת גבות עיניו - פרט, ואת כל שערו יגלח - חזר וכלל, כלל ופרט וכלל אי אתה דן אלא כעין הפרט, מה פרט מפורש מקום כינוס שער ונראה, אף כל מקום כינוס שער ונראה; מה רבי? רבי שיער הרגלים, מאי מיעט? מיעט דבית השחי ודכוליה גופיה; והלכתא: מגלח כדלעת, דתנן: בא לו להקיף את המצורע - מעביר תער על כל בשרו, וקתני סיפא: וביום השביעי מגלחו, תגלחת שניה כתגלחת ראשונה. אמר רב נחמן בר יצחק: כי קא חשיב - הלכה עוקבת מקרא, הא עוקבת מדרבנן היא. רב פפא אמר: כי קא חשיב - הלכה עוקבת ועוקרת, הא עוקבת ומוספת היא. רב אשי אמר: הא מתניתא מני? רבי ישמעאל היא, דדריש כללי ופרטי; [דף טז עמוד ב] כדלעת מני? ר"ע היא, דדריש ריבוי ומיעוטי; דתניא: והיה ביום השביעי יגלח את כל שערו - ריבה, את ראשו ואת זקנו ואת גבות עיניו - מיעט, ואת כל שערו יגלח - חזר וריבה, ריבה ומיעט וריבה - ריבה הכל, מאי ריבה? ריבה דכוליה גופיה, ומאי מיעט? מיעט שיער שבתוך החוטם. מאי הוי עלה? ת"ש, דאמר רב הונא בר אשי אמר רב: אין שם עפר, מביא רקבובית ירק ומקדש. ולא היא, רקבובית ירק הוא דהואי עפר, אפר לא הואי עפר.

כדי שיראה על המים. תנו רבנן, שלשה צריכין שיראו: עפר סוטה, ואפר פרה, ורוק יבמה; משום רבי ישמעאל אמרו: אף דם

צפור. מאי טעמא דרבי ישמעאל? דכתיב: וטבל אותם בדם הצפור וגו', ותניא: בדם - יכול בדם ולא במים? ת"ל: במים, אי מים יכול במים ולא בדם? ת"ל: בדם, הא כיצד? מביא מים שדם ציפור ניכר בהן, וכמה? רביעית. ורבנן? ההוא לגופיה, דהכי קאמר רחמנא: אטביל בדם ובמים. ורבי ישמעאל? אם כן, לכתוב רחמנא וטבל בהם, בדם ובמים למה לי? לניכר. ורבנן? אי כתב רחמנא וטבל בהם, הוה אמינא האי לחודיה והאי לחודיה, כתב רחמנא בדם ובמים לערבן. ור' ישמעאל? לערבן קרא אחרינא כתיב: ושחט את הצפור האחת וגו'. ורבנן? אי מההוא, הוה אמינא לישחטיה סמוך למנא, ונינקטינהו לוורידין ולקבליה לדם במנא אחרינא, קמ"ל. בעא מיניה ר' ירמיה מר' זירא: גדולה ומדחת את המים, קטנה ונדחת מפני המים, מהו? א"ל, לאו אמינא לך: לא תפיק נפשך לבר מהילכתא? בצפור דרור שיערו רבנן: אין לך גדולה שמדחת את המים, ואין לך קטנה שנדחת מפני המים. ת"ר: הקדים עפר למים - פסול, ור' שמעון מכשיר. מ"ט דרבי שמעון? דכתיב: ולקחו לטמא מעפר שריפת החטאת, ותניא, אמר ר"ש: וכי עפר הוא? והלא אפר הוא! שינה הכתוב במשמעו לדון הימנו גזירה שוה, נאמר כאן עפר ונאמר להלן עפר, מה להלן עפר על גבי מים, אף כאן עפר על גבי מים, ומה כאן הקדים עפר למים - כשר, אף להלן הקדים עפר למים - כשר. והתם מנלן? תרי קראי כתיבי, כתיב: עליו, אלמא אפר ברישא, וכתיב: מים חיים אל כלי, אלמא מים ברישא, הא כיצד? רצה - זה נותן רצה - זה נותן. ורבנן? אל כלי - דוקא, עליו - לערבן. ואימא: עליו דוקא, אל כלי - שתהא חיותן בכלי! מה מצינו בכל מקום מכשיר למעלה, אף כאן מכשיר למעלה.

[דף יז עמוד א] מתני'. בא לו לכתוב את המגילה, מאיזה מקום הוא כותב? מואם לא שכב איש וגו' ואת כי שטית תחת אישך, ואינו כותב והשביע הכהן את האשה, וכותב יתן ה' אותך לאלה

ולשבועה ובאו המים המאררים האלה במעיך לצבות בטן ולנפיל ירך, ואינו כותב ואמרה האשה אמן אמן; רבי יוסי אומר: לא היה מפסיק; ר' יהודה אומר: כל עצמו אינו כותב אלא יתן ה' אותך לאלה ולשבועה וגו' ובאו המים המאררים האלה במעיך וגו', ואינו כותב ואמרה האשה אמן אמן.

גמ'. במאי קא מיפלגי? בהאי קרא קמיפלגי: וכתב את האלות האלה הכהן בספר - ר"מ סבר: אלות - אלות ממש האלות - לרבות קללות הבאות מחמת ברכות, אלה - למעוטי קללות שבמשנה תורה, האלה - למעוטי צוואות וקבלות אמן; ורבי יוסי: כולהו כדקאמרת את - לרבות צוואות וקבלות; ור"מ, אתים לא דריש; ור' יהודה, כולהו במיעוטי דריש להו, אלות - אלות ממש, האלות - למעוטי קללות הבאות מחמת ברכות אלה - למעוטי קללות שבמשנה תורה, האלה - למעוטי צוואות וקבלות. ורבי מאיר, מ"ש האי ה"י דמרבי ביה, ומאי שנא האי ה"י דמעיט ביה? ה"י דגביה דריבויא - ריבויא היא, ה"י דגביה דמיעוטא - מיעוטא. והא לית ליה לר"מ מכלל לאו אתה שומע הן! אמר רבי תנחום: הנקי כתיב. דריש ר"ע: איש ואשה, זכו - שכינה ביניהן, לא זכו - אש אוכלתן. אמר רבא: ודאשה עדיפא מדאיש, (מ"ט?) האי מצרף, והאי לא מצרף. אמר רבא, מפני מה אמרה תורה: הבא עפר לסוטה? זכתה - יוצא ממנה בן כאברהם אבינו, דכתיב ביה עפר ואפר, לא זכתה - תחזור לעפרה. דריש רבא: בשכר שאמר אברהם אבינו ואנכי עפר ואפר, זכו בניו לב' מצות: אפר פרה, ועפר סוטה. והאיכא נמי עפר כיסוי הדם! התם הכשר מצוה איכא, הנאה ליכא. דרש רבא: בשכר שאמר אברהם אבינו אם מחוט ועד שרוך נעל, זכו בניו לב' מצות: חוט של תכלת, ורצועה של תפלין. בשלמא רצועה של תפלין, דכתיב: וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך, ותניא, ר"א הגדול אומר: אלו תפלין שבראש, אלא חוט של תכלת מאי היא?

דתניא, היה ר"מ אומר: מה נשתנה תכלת מכל מיני צבעונין?
מפני שהתכלת דומה לים, וים דומה לרקיע, ורקיע דומה לכסא
הכבוד, שנאמר: ויראו את אלהי ישראל ותחת רגליו כמעשה
לבנת הספיר וכעצם השמים לטהר, וכתוב: כמראה אבן ספיר
דמות כסא.

מתני'. אינו כותב לא על הלוח ולא על הנייר ולא על [דף יז עמוד
ב] הדיפתרא - אלא על המגילה, שנאמר: בספר; ואינו כותב לא
בקומוס ולא בקנקנתום ולא בכל דבר שרושם - אלא בדיו,
שנאמר: ומחה, כתב שיכול למחות.

גמ'. אמר רבא: מגילת סוטה שכתבה בלילה - פסולה, מ"ט?
אתיא תורה תורה, כתיב הכא: ועשה לה הכהן את כל התורה
הזאת, וכתוב התם: על פי התורה אשר יורוך ועל המשפט, מה
משפט ביום, אף מגילת סוטה ביום; כתבה למפרע - פסולה,
דכתיב: וכתב את האלות האלה, כי דכתיבא; כתבה קודם
שתקבל עליה שבועה - פסולה, [שנא':] והשביע ואחר כך וכתב;
כתבה איגרת - פסולה, בספר אמר רחמנא; [דף יח עמוד א]
כתבה על שני דפין - פסולה, ספר אחד אמר רחמנא, ולא שנים
ושלשה ספרים; כתב אות אחת ומחק אות אחת, וכתב אות
אחת ומחק אות אחת - פסולה, דכתיב: ועשה לה הכהן את כל
התורה הזאת. בעי רבא: כתב ב' מגילות לשתי סוטות ומחקן
לתוך כוס אחד, מהו? כתיבה לשמה בעינן והאיכא, או דילמא
בעינן נמי מחיקה לשמה? ואם תמצא לומר בעינן נמי מחיקה
לשמה, מחקן בב' כוסות וחזר ועירבן, מהו? מחיקה לשמה בעינן
והאיכא, או דילמא הא לאו דידה קא שתיא והא לאו דידה קא
שתיא? ואם תמצא לומר הא לאו דידה קא שתיא והא לאו דידה
קא שתיא, חזר וחלקן מהו? יש ברירה או אין ברירה? תיקו. בעי

רבא: השקה בסיב, מהו? בשפופרת, מהו? דרך שתיה בכך, או אין דרך שתיה בכך? תיקו. בעי רב אשי: נשפכו מהן ונשתיירו מהן, מהו? תיקו. א"ר זירא אמר רב: ב' שבועות האמורות בסוטה למה? אחת קודם שנמחקה מגילה, ואחת לאחר שנמחקה. מתקיף לה רבא: תרוייהו קודם שנמחקה מגילה כתיבן! אלא אמר רבא: אחת שבועה שיש עמה אלה, ואחת שבועה שאין עמה אלה. היכי דמי שבועה שיש עמה אלה? אמר רב עמרם אמר רב: משביעני עליך שלא נטמאת, שאם נטמאת יבואו בך. אמר רבא: אלה לחודה קיימא, ושבועה לחודה קיימא! אלא אמר רבא: משביעני עליך שאם נטמאת יבואו בך. אמר רב אשי: אלה איכא, שבועה ליכא! אלא אמר רב אשי: משביעני עליך שלא נטמאת, ואם נטמאת יבואו בך.

מתני'. על מה היא אומרת אמן אמן? אמן על האלה, אמן על השבועה; אמן מאיש זה, אמן מאיש אחר; אמן שלא שטיתי ארוסה ונשואה [דף יח עמוד ב] ושומרת יבם וכנוסה, אמן שלא נטמאתי ואם נטמאתי יבואו בי; ר"מ אומר: אמן שלא נטמאתי, אמן שלא אטמא. הכל שוין, שאין מתנה עמה לא על קודם שתתארס ולא על אחר שתתגרש, נסתרה לאחד ונטמאת ואח"כ החזירה - לא היה מתנה עמה. זה הכלל: כל שתבעל ולא היתה אסורה לו - לא היה מתנה עמה.

גמ'. אמר רב המנונא: שומרת יבם שזינתה - אסורה ליבמה. ממאי? מדקתני: שומרת יבם וכנוסה; אא"ב אסירה, משום הכי מתנה בהדה, אלא א"א לא אסירה, היכי מתנה בהדה? והתנן, זה הכלל: כל שאילו תיבעל ולא תהא אסורה לו - לא היה מתנה עמה. אמרי במערבא: לית הילכתא כרב המנונא. אלא הא דקתני: שומרת יבם וכנוסה! הא מני? ר"ע היא, דאמר: אין

קידושין תופסין בחייבי לאוין, ומשוי לה כי ערוה. בעי רבי ירמיה: מהו שיתנה אדם על נישואין הראשונים? על נישואי אחיו, מהו? ת"ש, זה הכלל: כל שתיבעל ולא תהא אסורה לו - לא היה מתנה עמה; הא אסירה ה"נ דמתנה, ש"מ.

ר"מ אומר: אמן שלא נטמאתי וכו'. תניא, לא כשאמר ר"מ: אמן שלא אטמא, שאם תטמא - מים בודקין אותה מעכשיו, אלא לכשתטמא - מים מערערין אותה ובודקין אותה. בעי רב אשי: מהו שיתנה אדם על נישואין האחרונים? השתא מיהא לא אסירה ליה, או דילמא זימנין דמגרש לה והדר מהדר לה? ת"ש: הכל שוין, שלא היה מתנה עמה לא על קודם שתתארס ולא על אחר שתתגרש, נסתרה לאחד ונטמאת ואח"כ יחזירנה - לא היה מתנה; הא יחזירנה ותיטמא ה"נ דמתני, ש"מ. ת"ר: זאת תורת הקנאות - מלמד, שהאשה שותה ושונה; רבי יהודה אומר: זאת - שאין האשה שותה ושונה. אמר ר' יהודה: מעשה והעיד לפנינו נחוניא חופר שיחין, שהאשה שותה ושונה, וקיבלנו עדותו בשני אנשים, אבל לא באיש אחד; וחכ"א: אין האשה שותה ושונה, בין באיש אחד בין בב' אנשים. ות"ק נמי הכתיב: זאת! ורבנן בתראי נמי הא כתיב: תורת! אמר רבא: באיש אחד ובו על אחד - דכ"ע לא פליגי דאין האשה שותה ושונה, [דף יט עמוד א] דכתיב: זאת, בשני אנשים ושני בועלין - דכולי עלמא לא פליגי דהאשה שותה ושונה, דכתיב: תורת, כי פליגי - באיש אחד ושני בועלין, בשני אנשים ובו על אחד, ת"ק סבר: תורת - לרבווי כולהי, זאת - למעוטי איש אחד ובו על אחד; ורבנן בתראי סברי: זאת - למעוטי כולהי, תורת - לרבווי שני אנשים ושני בועלין; ור' יהודה: זאת - למעוטי תרתי, תורת - לרבות תרתי; זאת למעוטי תרתי - איש אחד ובו על אחד, איש אחד ושני בועלין; תורת לרבווי תרתי - שני אנשים ובו על אחד, שני אנשים ושני בועלין. הדרן עלך היה מביא.